

سرفصل ۱- حقوق متهم در زمان دستگیری و بازداشت

روایت: چند روز پیش ماموران نیروی انتظامی به خانه ما ریختند و برادرم را بازداشت کردند. آن‌ها همه جای خانه را گشتند و وسایل خانه را به هم ریختند و از ما سراغ «مواد مخدر» را می‌گرفتند. ماموران بعد از بازرسی خانه برادرم را با خودشان بردند. وقتی از آن‌ها پرسیدیم آیا برای گشتن خانه و بردن برادرم حکم دارید؟ گفتند حکم لازم نیست، گزارش شده است. بعداً فهمیدیم یکی از آشنایان ما را در حال پخش مواد مخدر گرفته‌اند و او به دروغ گفته مواد مخدر را از برادرم گرفته است. الان برادرم بازداشت است.

سوال: آیا امکان دارد فقط بر اساس اعتراف یک شخص و بدون حکم بتوانند کسی را دستگیر کنند و خانه را بگردند؟
چطور باید این موضوع را پیگیری کنیم؟

پاسخ کارشناس حقوقی: در قوانین ایران صراحتاً ذکر شده است که دستگیری یک فرد در صورتی امکان پذیر است که دلایلی برای ارتکاب جرم وجود داشته باشد. ماموران نیروی انتظامی به صرف اقرار یک شخص نمی‌توانند فرد دیگری را دستگیر کنند و باید دستور قضایی بگیرند. مطابق ماده ۴۳ قانون آیین دادرسی کیفری: «هرگاه قرائن و امارات مربوط به وقوع جرم مورد تردید است یا اطلاعات ضابطان دادگستری از منابع موثق نیست، آنان باید پیش از اطلاع به دادستان، بدون داشتن حق تفتیش و بازرسی یا احضار و جلب اشخاص، تحقیقات لازم را به عمل آورند و نتیجه آن را به دادستان گزارش دهند. دادستان با توجه به این گزارش، دستور تکمیل تحقیقات را صادر و یا تصمیم قضایی مناسب را اتخاذ می‌کند.» همچنین دستگیری یک شخص در جرایم غیر مشهود و تفتیش منزل حتماً باید با حکم قضائی باشد. به این مورد نیز در ماده ۵۵ اشاره شده است: «ورود به منازل و اماکن تعطیل و بسته و تفتیش آنها، همچنین بازرسی اشخاص و اشیاء در جرایم غیر مشهود با اجازه موردی مقام قضایی است، هر چند وی اجرای تحقیقات را به‌طور کلی به ضابط ارجاع داده باشد» و در ماده ۵۸ همان قانون ضابطان دادگستری مکلف به ارائه حکم به متصرف محل شناخته شده‌اند.

شما یا سرپرست خانواده می‌توانید به دادرسی نظامی رفته و علیه مامورین شکایت کنید. البته بهتر است قبل از آن از طریق مطالعه پرونده برادرتان در بازپرسی مطمئن شوید که حکم قضایی برای جلب و تفتیش وجود نداشته است. اگر حکمی وجود نداشته باشد مامورین مرتکب تخلف و جرم حبس غیرقانونی شده‌اند.

شما هم می‌توانید سوالات حقوقی خود را در ارتباط با دادرسی عادلانه، از دستگیری تا آزادی از ما بپرسید.
به سرفصل‌های دیگر این راهنما سر بزنید، شاید پاسخ سوال‌تان را در آن‌ها پیدا کنید.
در شبکه‌های اجتماعی هشتگ #پرسش‌وپاسخ_حقوقی_بنیادبرومند را دنبال کنید.